

ECTS 3

četvrtkom u 10:15

FFRZ dvorana P26

Metode

u znanstvenom

proučavanju Svetoga pisma

*I smisao nadahnutog
teksta*

Uskrsnu Isus doista (Ps 67)

E H7 E A Fism H7 E

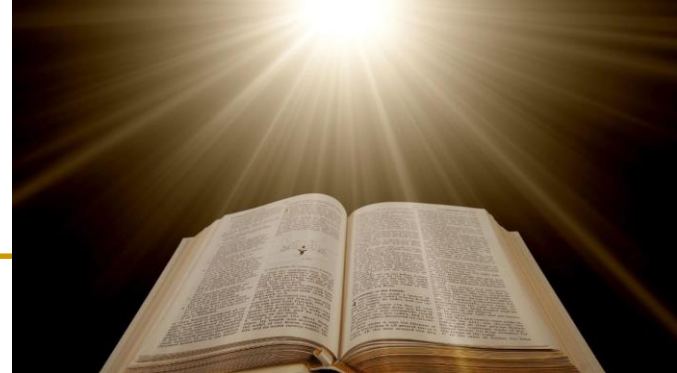
Us-krs-nu I - - sus do - i - sta, a - le - lu - - ja

ECTS 3

četvrtkom u 10:15

FFRZ dvorana P26

Uvod u Bibliju

UP0060; ISVU: 23559

Opći uvod u Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta

Ljetni semestar ak. g. 2024./25.

amdg.eu → nastava

ECTS 3

četvrtkom u 10:15

FFRZ dvorana P26

Metode

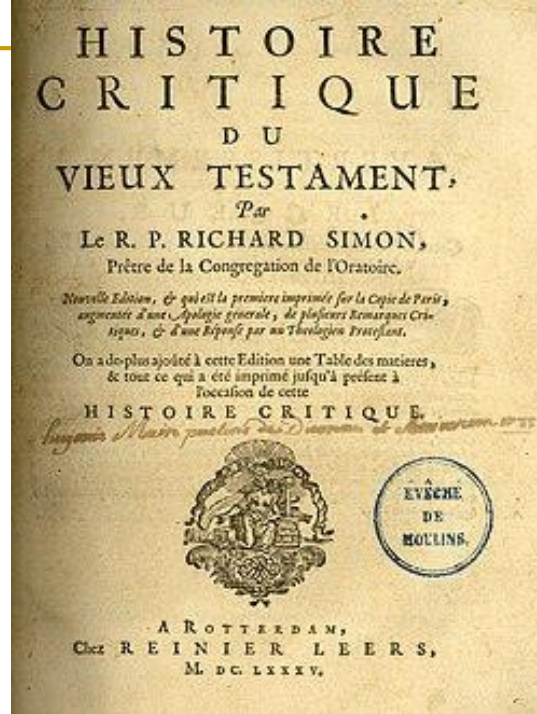
u znanstvenom

proučavanju Svetoga pisma

*I smisao nadahnutog
teksta*

Povijesno-kritička

1685.

■ metoda

□ Nužna jer su ljudski pisci svih dijelova i izvora Pisma

■ Iz stare Grčke

■ Origen, Augustin, Jeronim

■ Iz renesanse: *ad fontes*

■ Tekstualna kritika od 1800. (povijesni izvori teksta)

■ Literarna (književna) kritika

□ Richard Simon (+1712): ponavljanja i neslaganja u tekstu

□ Jean Astruc (+1766.): pretpostavlja različite izvore

■ Petoknjižje: *Jahvist, Elohist, Deuteronomist, Svećenik*

■ Evandjelja: Marko + Isusove izreke (logia) u Q

Razvoj povijesno-kritičke metode

- Herman Gunkel (+1932.):
- U Petoknjižju: *književne vrste* (npr. hvalospjev ili legenda), i *životni temelj* (npr. sud ili bogoslužje)
- Martin Dibelius (1947.), Rudolf Bultmann (+1976.):
- povijest književnih vrsta kod sinoptika
- Uz hermeneutiku Martina Heideggera (+1976.):
- Novi zavjet oblikovan u Prvoj Crkvi
- *Povijest redakcije*:
 - kako evanđelist uređuje svoj tekst, kompozicija djela (dogadjaj → svjedočanstvo → tekst)

I povijesna i kritička

- Povjesničarsko istraživanje kako je i za koga tekst nastao
- Kritičko, znanstveno istraživanje prema objektivnim kriterijima
 - Kao i za druge tekstove, ali otkrivajući Božju objavu
- Tekstualna kritika:
 - na temelju sačuvanih papirusa, prijepisa i drevnih prijevoda prepoznati izvornik
- Literarna kritika:
 - Lingvistika i semantika teksta, smislene cjeline
 - Koja književna vrsta, koje tradicije, koje redakcije
- Poruka: pragmatična funkcija teksta

[JewishEncyclopedia.com](http://www.jewishencyclopedia.com)

ECTS 3

četvrtkom u 10:15

FFRZ dvorana P26

Uvod u Bibliju

UP0060; ISVU: 23559

Opći uvod u Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta

Ljetni semestar ak. g. 2024./25.

amdg.eu → nastava

Prvi ispitni rok:

srijeda i četvrtak, 11. i 12. 6. od 8:30

zatim: 25. i 26. 6. od 8:30

Hodit ću pred Gospodinom (Ps 116)

C Am G Em F G C

Ho - dit ću pred Go - spo - di-nom u zem-lji ži - vih.

Metode *literarne analize*

- ***Književna analiza***
 - **Iz razvoja lingvistike i književnosti**
- **1. Retorička analiza**
 - govorništvo
- **2. Narativna analiza**
 - pripovijedanje
- **3. Semiotička analiza**
 - značenje

1. Retorička analiza

- ❑ Koliko je i kako tekst *uvjerljiv*?
- Tri elementa:
 - ❑ Govornik – govor – slušatelj
- Klasična retorika:
 - ❑ *Autoritet* govornika
 - ❑ *Argumentacija* govora
 - ❑ *Emocija* slušatelja (+ razumijevanje, shvaćanje)
- Aristotel:
 - govor na sudu, u politici, na proslavi
- Biblijska retorika:
 - *semitski* paralelizmi i simetrija, jake slike

Nova retorika

- **Koliko je jezik učinkovit?**
 - Pogled na realnu životnu situaciju
- **Stil i kompozicija djeluju na slušateljstvo**
 - Uz pomoć razvoja lingvistike, semiotike, antropologije i sociologije
- **Jezik nagovara i uvjerava (*performativno* značenje)**
- **Biblija je poruka koja ima**
 - Komunikacijsku funkciju
 - Dinamizam argumentacije
 - Retoričku strategiju

2. Narativna analiza

- *Pripovjedna egzegeza, narativni pristup*
- **Osnovni oblik komunikacije je pripovijedanje i svjedočanstvo („your story”)**
- **Biblija pripovijeda povijest spasenja**
 - **Božjeg naroda u SZ**
 - **Kerigma (navještaj) u NZ: život, smrt i uskrsnuće Isusa Krista**
- **Zaplet i likovi u tekstu, gledište pripovjedača**
- **Čitatelj ulazi u svijet pripovijedanja koji mu priopćava vrijednosti**

Razne metode *narativne analize*

- Može se razlikovati:
 - „stvarni autor” – pisac
 - i „pretpostavljeni autor”:
 - npr. Nehemija kao književni lik u Neh
 - npr. Proto-, Deutero-, Tritoizaija ⇔ lik Izaije u knjizi
 - Pisac Ivanova Evandelja – lik ljubljenog učenika u Iv
 - Danas: glumac ⇔ lik *u filmu*
 - „stvarni čitatelj” – svatko od nas
 - i „pretpostavljeni čitatelj” – kome se pripovjedač obraća
 - najnovija: *Filmska analiza* – čitamo tekst kao da je film, otkrivamo što je, kako i zašto prikazano
 - Gdje je i koja kamera, koji je kadar?

Plodovi *narativne analize*

- Tekst nije samo „prozor” u povijest
- nego i „ogledalo” u kojem čitatelj prepoznaje vrednote
 - Značenje teksta u vrijeme nastanka
 - Značenje danas
- Teološka refleksija
 - nakon različitih metoda narativne analize, ispituje vjerničke plodove pripovijedanja
- Sinkrona metoda
- Treba uočiti nauk vjere
 - Subjektivna egzistencijalna učinkovitost Riječi Božje nije sva njezina istina

© JewishEncyclopedia.com

3. Semiotička analiza

- Sinkrono čitanje
- Iz lingvističkog „strukturalizma”
 - de Saussure (početkom 20. st.):
 - Svaki je jezik sustav mnogih odnosa koji se podvrgavaju utvrđenim pravilima
- Biblijska semiotika: pariška škola (Greimas)
 - 3 načela Pariške škole:
- 1. Tekst ima imanentno značenje
 - *Cijeli tekst*, ali bez autora, primatelja, povijesnog događaja i redakcije
- 2. Značenje ima strukturu
 - Značenje se temelji na odnosu, tj. na razlici elemenata teksta koji se međusobno slažu ili su u suprotnosti
- 3. Svaki tekst ima svoju gramatiku
 - Poštuje pravila koja vrijede za elemente (rečenice) i za cjelinu toga teksta

Razine *semiotičke* analize

- **1. narativna razina:**
 - kako likovi nose radnju od početka, kroz razne faze, do završetka radnje („dinamika”)
- **2. razina govora:**
 - A) likovi, vrijeme i mjesto radnje
 - B) djelovanje likova: kamo idu, što rade
 - C) vrednote likova, koje ih pokreću
- **3. logičko-semantička razina**
 - Koja najdublja logika nosi pripovijedanje i likove?
 - Uz pomoć semiotičkoga dijagrama, između suprotnosti
 - npr. Jakova vuče želja da se pomiri s bratom i oslobodi se straha ili mu je svejedno, odnosno želi ostati u sukobu s njime i bojati ga se

Razvoj *semiotičke analize*

- Istraživanje
- kako i što se priopćuje, intertekstualnost
- Zasluga:
- svaki biblijski tekst je koherentna cjelina podložna preciznim lingvističkim mehanizmima
- Ali: Biblija ne negira subjekt ni izvantekstualnu stvarnost

4. Pristupi na temelju predaje

- **1. Kanonski pristup**
 - Biblija je cjelina, odlomak ima smisao u cjelini teksta
- **2. Pristup uz židovsku predaju i tumačenje**
 - I SZ i NZ nastaju u židovstvu
 - *Targumim* i *midrašim*: propovijedi i tumačenja
- **3. Pristup po povijesnoj učinkovitosti teksta**
 - Tekst je književno djelo tek kad ima čitatelje
 - Recepcija može biti individualna ili zajednička, literarna, umjetnička, teološka...

5. Suvremeni pristupi

- **Po humanističkim znanostima**
 - **1. sociologija**
 - Iz kakvoga društva potječe tekst i kako utječe na to društvo
 - **2. kulturna antropologija**
 - Kako tekst gleda na čovjeka, iz kakve kulture dolazi, kakvu kulturu stvara
 - **3. psihologija i psihoanaliza**
 - Čovjekov duševni svemir
- **Kontekstualni pristupi**
 - npr. 1. teologija oslobođenja (otkupljenje)
 - 2. feministički pristup (dostojanstvo žene)
- **Fundamentalistički pristup – jedini ne valja**

Smisao biblijskog teksta

- 1. doslovni, literalni
- 2. duhovni
 - alegorija, preneseno značenje, analogija
 - Klasično:
 - Koja istina vjere
 - katehetski ili dogmatski smisao, sustavna teologija
 - Što treba činiti (moralni smisao)
 - Kako nas vodi k spasenju, približava Bogu
 - anagogijski, mistagogijski smisao
- 3. puni smisao

